

עטרת שלום

עלון שבועי שיע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

חג הפסח

בס"ד, עיו"ט חג הפסח
י"ד ניסן תש"פ – שנה י"א גליון תק"ה

זמני הדלקת הנרות ומוצאי"ט

הרה"ג מוצאי"ט ר"ת			
ירושלים	6:28	7:42	8:21
בני ברק	6:43	7:44	8:19
ניו יורק	7:10	8:29	8:41
מונטריאל	7:14	8:33	8:45

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיֹּאמֶר ה'רֵאנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ. וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר עָלַי טוֹבִי עַל פְּנֵיךָ וְקָרָאתִי בְּשֵׁם הוֹיִיָּה לְפָנֶיךָ וְחָנַתִּי אֶת אֲשֶׁר אַחֲרַי וְרַחֲמַתִּי אֶת אֲשֶׁר אַחֲרָם. וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לָרֵאת אֶת פָּנַי כִּי לֹא יֵרָאֵי הָאָדָם וְחָי (שמות לג יח-כ).

שבשם אהו"ה ברא הקב"ה את העולם, שהוא גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא. וזה אמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"א) בעשרה מאמרות נברא העולם. וא"כ כל מאמר ומאמר שנברא ממנו העולם היה בשלימות הטוב, וא"כ בריאת העולם נברא עם י"פ מו"ב, היינו שהקב"ה ברא את העולם שיהיה כולו טוב בלי שום תערובת רע. אבל אח"כ כשאדם הראשון חטא בעה"ד כתוב 'ותרא האשה כי טוב העין למאכל' (בראשית ג ו), שבכל עצי הגן היה יכול לאכול כי היו כולו טוב, אבל עץ הדעת שהיה מעורב בו טוב ברע היה אסור לו לאכול, כדי שלא יערב בעולם טוב ברע, אבל השמן גירה בחוה שגם העה"ד היא ג"כ כי טוב, ועי"ז נתקלקלה כל הבריאה כולה ונתערבה רע בטוב, וזה היה החטא הראשון בעולם, ומזה נמשכים כל החטאים בעולם. וזהו אמרו כל טובי היינו טובי נומריקון י"פ מו"ב, שגם יזכה משה רבינו לתקן את הי"פ מו"ב מבריאת שמים וארץ שנתקלקלה ע"י חטא אדה"ר.

אבל מ"מ אמר לו השי"ת, ששלימות התיקון יהיה רק לע"ל, וזה אמרו ויאמרו לא תוכל לראת את פני כי לא יראני האדם וחי היינו כמו שפרש"י, אף כשאעביר כל טובי על פניך, איני נותן לך רשות לראות את פני. רצה לומר שכל התיקון הזה יהיה רק בבחינת תיקון אחרונים, ולא בבחינת פנים, כי רק לעתיד לבוא יהיה התיקון השלם בבחינת פנים, כמו ש'עין בעין יראו בשוב הוי"ה ציון' (ישעיה נב ח), וכמו שהיה בשעת מתן תורה 'פנים בפנים דבר הוי"ה עמכם בהר מתוך ההר' (דברים ה ד).

הקב"ה יעזור שנוכה על ידי המצוות שאנו מקיימים בימי הפסח הזה, שיהיה התיקון והבירור של כל הרפ"ח ניצוצי השכינה מבחינת פנים, ועי"ז נזכה להתגלות השכינה בבחינת פנים בפנים, ועי"ז נזכה עוד השנה לגאולה השלימה בב"א.

שחזרה"פ פסח תש"פ ל"פ"ק

פונם בספירת המלכות, כי פורק ממנו עול מלכות שמים. ועי"ז מוריד ניצוצי השכינה אל הקליפות, ומחייב אותם ונותן בהם כוח רח"ל. לפי זה יש לומר, שזהו מה שביקש משה רבינו לאחר חטא העגל הראני נא את כבודך, היינו שזה ידוע שראיה הוא בחינת חכמה, כמו שמבואר ממרן הארז"ל בעין חיים (שער אח"פ פ"א), שיש ד' בחינות ראיה שמיעה ריחא ודיבור, והם כנגד ד' אותיות של שם הוי"ה, וראיה הוא בחינת אות י', ושמיעה הוא בחינת אות ה' עי"ש. וזה מבואר בעין חיים שער תיקון נוק' (שער לד פ"א) עה"פ הוי"ה בחכמה יסד ארץ' (משלי ג יג) הנאמר בתקונים (פא): כי אבא יסד ברתה עי"ש. היינו שע"י המשכת אור החכמה נעשה התיקון לשכינה, בסוד 'בחכמה יבנה בית' (משלי כג ד) עי"ש.

וזדו מה שביקש משה רבינו הראני נא את כבודך היינו שיתגלה עכשיו אור החכמה שבו, כי הרי משה רבינו היה בחינת יסוד אבא כנודע (עין חיים שער לב פ"א), ועי"ז יוכל לתקן ולברר את חלקי השכינה בחינת כבודך בסוד בשכמל"ו, וגם כבודך עם ו' הניקוד בני' שם כ"ן שהוא במלכות. היינו כשראה שיש עכשיו עת רצון, לכן ביקש שיהיה כבר עכשיו התיקון לכל חלקי הניצוצות שנתפורו מהשכינה ע"י החטא עבודה זרה של אדה"ר.

ועי"ז אמר לו השי"ת, אני אעביר היינו אעביר עם האותיות בני' ד"פ שם ע"ב, בחינת התגלות החכמה, שעל ידו יהיה התיקון לכל הרפ"ח ניצוצי השכינה, בחינת כל טובי שהיא במלכות כנודע (שער הכוונות דרושי ויעבור ד"א).

ועוד מרמזו אמרו כל טובי היינו כמו שביארנו כמ"פ שבכל יום מבריאת העולם כתוב י'רא אלהים כי טוב, שכל יום ויום היה הבחינה של מו"ב, שהוא בני' של הר"ת של א"ת ה'שמים ואת הארץ' (בראשית א א) שהוא ר"ת שם אהו"ה, וכמו שאיתא בזוה"ק (ח"א רנא).

פירש רש"י ז"ל, הראני נא וגו' ראה משה שהיה עת רצון, ודבריו מקובלים, והוסיף לשאול להראותו מראית כבודו. צריך להבין למה ביקש משה רבינו לאחר מעשה העגל מראית כבודו. ועוד צריך להבין, מהו הכוונה של כל טובי, וגם להבין מה שפרש"י, אף כשאעביר כל טובי על פניך, איני נותן לך רשות לראות את פני.

וביאור הדבר יש לומר, דהנה כאן מדברת התורה אחרי חטא העגל, וזה מבואר ממרן הארז"ל בשער הכוונות (דרושי הפסח ד"א) וז"ל: ודע כי ישראל שהיו באותו הדור של שעבוד מצרים, היו בחינת אותם הניצוצות של קרי שהוציא אדה"ר באותם ק"ל שנים עד שלא נולד שת. והניצוצות הקרי הם חשוכות מאד וקדושות, אלא שיוצאים ומתערבים בקליפות, וצריכים בירור אחר בירור לתקנם, ועל דרך זה היו אלו הניצוצות הולכות ונתקנות לאט לאט, שהם דור המבול ודור הפלגה וסדום, עד אשר התחילו להתקן ולהראות בחינת הוהב שבהם, וזה היה ברור מצרים עי"ש.

והנה השלמת התיקון היה בקבלת התורה, כמו שאמרו חז"ל (שבת קמז). ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. אבל אחרי שחטאו בני ישראל ועשו את העגל, עי"ז חזרה זוהמתן כדאיתא בזוה"ק (ח"א נב:), וחזרה הקלקול של הק"ל שנים. ובפרט לפי מה שמבואר בזוה"ק (ח"ג קא:): שאדה"ר עבד עבודה זרה עי"ש. וזהו כוונת חז"ל (שמו"ד טו ב) משכו וקחו (שמות יב כא) משכו ידיכם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן של מצוה. היינו משכו ידיכם מעבודה זרה של חטא של אדה"ר, ועי"ז וקחו לכם צאן של מצוה, יהיה היחוד של קוב"ה ושכינתיה.

אבל ע"י שעשו בני ישראל את העגל חזרה הקלקול של החטא של אדה"ר שהוא הפגם של עבודה זרה. וזה ידוע ממרן הארז"ל (פ"ע"ה שער ר"ח פ"ה) שהחטא של עבודה זרה

חג הפסח

סוד גלות מצרים, שישראל שהוא הזעיר, חזר להיות תלת כלול בתלת

מבואר בשער חג המצות (פרק א) בזמן שהוא חזר זעיר לקדמיתא, להיות תלת כלולין בתלת, וזה נקרא עיבור ראשון, והיה תוך בזמן אמה עלאה, ולא היה מתגלה לחוץ, וזה היה בגלות מצרים, ומעין זה בגלות המד. כי סוד גלות מצרים, כי ישראל שהוא הזעיר, חזר לסוד העיבור בבטן אמה, תלת כלול בתלת תוך מצרים שהוא בזמן אמה עלאה.

וכתב שם אדונינו מהר"מ פאפירוש, אין הדברים כפשטן, שחזר זעיר בסוד עיבור, שאי אפשר שא"כ נתבטל מציאות קומת ז"א כ"ו, ואיך נשאר עולם השפל הזה בקיומו, ואפילו ב"ע אך לא נעשו תורה וכוהו, כי אם אין ז"א אין עולם, אלא אע"פ שעומד בפרצוף גמור בחוץ, אלא שלא היו לו רק מוחין דעיבור, ולהיות דין אין נקראים מוחין, ואינם עולים בשם, כי המוחין הם רחמים, ובהיותן דין אין נקרא מוחין ע"ש דבריו.

ועל דברים כאלו, וכיוצא באלו, מאוד אני מתרעם הרבה, היאך מפה סרוחה כמונו, חומר עכור, חסר דעה והשכל, בהמה ממש ממש, לענין לדמות להשיג במהות הספירות, בענין עיבור ולדה קמנות גדלות זיוג, הרי הוזהרנו מן (וזהר הרקיע ספרא דצניעותא פ"א) אל יפתוך רמי הקומה קרואי שאול תחתית, האומרים כי שם בנאצלים יש גוונים ומראות, עבר על נפשם המים הזדונים, דברו דברים אשר לא כן על אדוני האדונים, כי אין שם לא מראה ולא גוון, ולא שום השגה להשיג מהותו יתברך, אלא מציאות רואה ואינו נראה, המתגאה על כל גאה כמבואר שם. ואם אפילו מראה אסור לדמות והוא מיוודי שאול תחתית נדחה לגמרי, מכ"ש אלו הדברים עיבור יניקה זיוג מוחין שאנחנו ממש בהמה גמורה.

וברשות הש"י נתגלה בדור, על ידי בעלי רוח"ק יורדי המרכבה לדבר בלשון הזה, לידע מציאתן ולא מהותן כלל, ומה היה לו למוהר"ם להקשות ולומר שזה אי אפשר, כיון שכתב מן שחזר זעיר אל עיבור בבטן אמה, מה לו בזה, הרי כתב ברוח נבואה, ומה היה לו לגשם בסברות גשמייות שא"א לחזור לבטן אמה, אפילו באלף השביעי אנתנו לא נדע מהות עיבור בבטן אמה, מכ"ש לגשם ולהקשות על זה בשכל גשמי מגושם בחומר עכור בהמה ממש.

ואתה אחי, השמר לך ושומר נפשך מדברים כאלו, ותשפיל עצמך לפני קונך כעפר ממש וכבהמה, ותחיה בחיות מתוק אור א"ס בכל עת בהכנעה. ובלק"ת בכאן (בפרשת תוריע, ע"ש בתחילת דברי רבינו ותבין) אינו מדבר בעת אצילות, כי מוכח

דבריו מן בע"ח היפך דברים אלו, ואין לדברים אלו שחר כלל, אלא מיירי בגלות המר שחזר זעיר על ידי עונות הדור לעיבור בבטן אמה עלאה תלת כלול בתלת, מוחין דעיבור וקמנות.

'וזהר ח' ח"ה דף פב ע"א מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

לזכך המדות לרצון הבורא בערב פסח

ובכן אחי ורעי שמעו נא דברי, כי בכל דור ודור חייב אדם לראות כאלו הוא יצא ממצרים (פסחים קמ"ו:), וכמו שעשו אבותינו טרם צאתם מארץ מצרים, משכו ידיהם מעבודה זרה, וקשטו ותקנו מדותם שיהיה המדות לדעת רצון הבורא. כן אתם שפרו מעשיכם ותתקנו מדותיכם, ותהי זאת נחמתכם שתשמחו בשמחותיכם ובשמחת מלכיכם אלהיכם, ואל שדי יזככם לראות בבנין בתיכם אשר זאת תכתיבם, והש"י יקבץ נפוצותיכם ועין בעין תראה מלכיכם אלהיכם ובמהרה תהיה תנחומיכם ויגאלנו גאולה שלימה עד עולם אמן כן יעשה ו"י צבאות.

'זכרון דברים' מרבינו אלכסנדר סענדר מקאמרנא

טעם לשם פסח

וטעם פסח, לסוד פ"א, ס'אל, ח'תך. שמות הפרנסה הנשפיעין מהשכינה. להורות אף שאנו בגלות יכולת בדינו להתקדש שנהיה נונים מאור השכינה. ולא ע"י שרים. וזהו טעם ירדת יוסף למצרים כמבואר באלשיך.

ואכילה הוא בלילה. שאנו אוכלים בגלות שדומה ללילה. תחת יד השרים. אעפ"כ אנו בני מלכים אוכלין מאור השכינה. ולזה רמו רוח קדשו של רש"י (שמות יב יא) פסח לשון פסיעה, מלבר בחינת השכינה והבן היטב

'אוצר החיים' מצוה פ מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

טעם לבדיקת חמץ מדרבנן

ומן התורה בביטול בעלמא סגי לחשבו כאין, כי באמת כל הקליפות הם אין ואפס תהו, ואין בהם ממש הבל וריק, והוא מעין העתיד, ביטול הקליפות בכללות. אבל מדרבנן צריך עוד בדיקה, כי צדיקים נדמה להם כהר (סוכה נב.), אף אחר שחיטתו (שם) וביטולו, כי הם הפכוהו למטהרה לעבודת השם יתברך. ובחינה זאת קיימת אף אחר ביטולו, כי נתקדש בקדושתו.

אבל צריך בדיקה לאור הנר (פסחים פ"א מ"א), בסוד תורה ומצות אור ונר (משלי ו ג). להפכו לקדושה על ידי תורה ומצות. וצריך בדיקה והיפוש יתירה, שלא יטעה את עצמו ולא יתטפש.

'אוצר החיים' מצוה פ מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

למה לא נכתב שמחה בפסח

ולכן בפסח לא נכתב שמחה, כי זמן השמחה של פסח נשלם בזמן שמחתנו בחג הסוכות, זמן האסוף לאסוף הכל אל צרכינו.

'אוצר החיים' מצוה פ מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

ע"י קיום המצוות של פסח מתעוררים האבות הקדושים

וסוד פסח מצה ומרור חרוסת, יעלה כמנין אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד מובחר הגשמות, זכותם יגן בעדנו.

'אוצר החיים' מצוה פ מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

בליל פסח יש הארה ושמחה אף בעשיה. וסגולת הנשמר מחמץ בדקדוק

בכל ליל פסח יש הארה ושמחה וזיוג אף בעשיה, ואנו עושין זכר לליל ראשון של מצרים לאכול לחם עני, שהוא להורות שנעשה הזיוג אף בעשיה במלכות המלכות, אות ד' עם ו' שלה דאשקי לה ורוי לה, אעפ"כ לא קיבלו במצרים אור ושפע של ו רק של ד מצת חסר וא"ו. ועל ידי כיעור חמץ ושאר בכל יראה ובכל ימצא ונשבת לגמרי החמץ, ואנכי פניתי הבית מע"ו, בכח זה אנתנו מטהרין זאת אות ד' מלכות המלכות דעשיה, בביטול ע"ז כרך גדול של רומי מתבטלין כל השרים, ונעשה שם זיוג עם אות ו' שלה, ועולה מדרגא לדרגא עד אצילות ליחוד אמיתי, ובכל שנה עולה איזה בחינה משם עד שיבוא הזמן בלע המות לצנצ, וביכות שמורות כל שבעה ממשוהו חמץ וביטול ע"ז אל זר, ונטהרת אות ד' זאת מיראה פחותה של ע"ו.

ולזה הנשמר בכל אלה בדקדוק, ינצל בכל השנה ממרה שחורה ועצבות, ויהיה לו לב שמח חירות עולם, וניצול מן המקטריגים בראש השנה ודי בזה למשכילים.

'וזהר ח' אוצר החיים מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

ענין אכילת מצות ומרור ביחד

מצוה הוא השכינה הקדושה כידוע, לזה כתיב שניהם מצות ומרור ביחד, להורות ולהודיע לישראל, שאפילו בגלות מצרים שמררו את חייהם, אפילו אז היתה השכינה עמהם ג"כ במרירות שלהם. א"כ לפי זה לאיזה ענין צריך הרעיא מהימנא בוה"ק, לומר 'מצת' חסר כתיב, ואם הוא אפילו מלא ג"כ היתה עמהם אלא ו' של מצות, כתבתי לעיל שהוא ו' זעירא יסוד צדיק של ז"א קדישין, לזה מצת חסר שוהו מרירות שלה ג"כ שלא היה לה או בכל ימו הגלות שום יחוד עם הו', ואעפ"כ היתה כביכול עמהם בסוד בכל צרתם לו צר.

'דמשק אליעזר' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

עטרת חכמים

ענין 'גאולת מצרים' מדברי רבינו בינתיב מצותיך עם הביאור המשולב וביאורים

א. ראה ב'תולדות יעקב יוסף' שם: **שמעתי מורי [הבעל שם טוב]**, כי ענין גלות מצרים היה שחסר מהם **הדעת** שידעו להכריע שיש בורא אחד המחפש בטובו תמיד מעשה בראשית וכו', עד שבא **משה בחינת הדעת** ועל ידי הנסים שעשה נתפרסם בעולם שיש בורא אחד המחפש תמיד. אמנם בחינת דעת זה שנתגלה ביציאת מצרים היה **דעת דנוקבא**, אך **דעת**

דכורא יתגלה לעתיד בימות המשיח, והיינו שיהיו 'עניני ראות מורין' (ישעיה ל ט), **שיראו אותיות התורה והתפלה שלומדים ומתפללים לנגד עינים שהם עולמות מצוחצחות**. והוא שאמר חז"ל (בבא מציעא פ"ב מ"א) 'עין רואה ואוזן שומעת' וכו'. והוא שאמר בעל הגדה [של-פסח] 'אמר ר' אלעזר בן עזריה הרניני כפי ע' כשם וכו' ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות', ר"ל, שיכול לפרסם חידוש העולמות שנקרא יציאת מצרים, 'בלילות' שאין אורות ועולמות ועיונות נראים, כי חושך הקליפות התקרב ל'לילות' גורם זה, 'שאי אפשר שתאמר יציאת מצרים' שהוא פרסום חידוש העולמות. 'עד שדרשה בן זומא וכו', כי סגולת הדרשה לשבר הקליפות, ואז היה יכול להראות פרסום יציאת מצרים מה שאי אפשר להראות, כי אם **לעתיד יהיה נראה עין בעין**, והוא שאמר החכמים כי תכלית זה יהיה **לימות המשיח וכו' ודפח"ח**. ע"כ.

ב. ראה ב'זוהר' (פנחס רע"ג רכה): איהו **סובב על כל עלמין**, ולית סובב לון לכל סטרא עילא ותתא ולאברע סטרין בר מניה וכו', **איהו ממלא כל עלמין**, ולית אחרא ממלא לון [-אור בכל] ב"ה סובב כל העולמות, ואין מי שסובב אותם בכל צד עליון ותחתון ולאברע רוחות חוץ ממנו, והוא ממלא כל העולמות, ואין אחר שממלא אותם. ע"כ.

ג. ראה ב'תיקוני זוהר' (תיקון ע' קכב): **לית אתר פנוי מניה**, כנשמתא דאשתכחה בכל אבר ואבר דגופא [-אין מקום פנוי ע' אור א"ס ב"ה, שהוא כמו נשמה הנמצאת בכל אבר ואבר של הגוף ומזיה אותן]. ע"כ.

ד. ראה ב'פרי עץ חיים' (שער חג המצות פ"א) וז"ל: וזה סוד גלות מצרים, כי יניקת מצרים והטומאה שלהם היו מצד **הדעת** שלהם, ובפרט במה שהודעתין כי **פרעה ומצרים הוא כנגד הבורח העליון**, שהוא באחוריים של **הדעת העליון**. ע"כ. וראה גם ב'שער מאמרי רשב"י' (מצנה, י"ב ע"א) וז"ל: וכבר נתבאר אצלנו כי **פרעה** מלך מצרים היתה אחיזתו שם, ולכן **'פרעה' אותיות 'העקף'**, וגם הוא בגימטריא **עורף' הוא המהולל וכו'**. ע"כ.

ה. כמבואר בתולדות יעקב יוסף בכמה מקומות בשם **ה'בעל שם טוב'** ש'פרעה' הוא בחינת שכתה, [ראה ב'תולדות יעקב יוסף' (כא ג) וז"ל: **דשמעתי בשם מורי [הבעל שם טוב]** וכו', כי בחינת **פרעה הוא מדרגת העטרה** וכו'. ודפח"ח. ע"כ. ועי"ש. וכן הוא שם בפרשת מקץ

(סוף את א) ובפרשת בשלח (את א) פרשת בהר (את ח) ועוד. ונתבאר ב'תולדות יעקב יוסף' (פקודי א): והנה זה היה סיבת גלות מצרים שלא ידעו חסרונם, כמבואר בכתבי האר"י זלה"ה (פרי עץ חיים' שער חג המצות פ"א) כי בגלות מצרים נסתלק הדעת והוא שאמר הכתוב 'וירא ה' כי סר לראות' וכו' (שמות ג ד) יעו"ש. לכן היו בגלות אצל **פרעה בחינת ה'עורף' מקום השכחה**, לכן **אמר פרעה 'לא ידעתי את ה''** (שמות ח ב), **היפך הדעת**. עד שנתגלה בחינת משה בעולם שהוא בחינת הדעת, ואז יומת פרעה מלך מצרים' (שמות ב כג), **שנסתלק השכחה ובא בחינת הדעת בעולם**, ואז ידעו חסרונם וכו', ולכן מאחר שעיקר הגלות מצרים היה ע"ש שנסתלק הדעת בחינת גלות הרוחני שהיה בגדר השכחה הוא ידעו חסרונם, לכן נמשך גלות הרוחני גלות הגשמית וכו'. ע"כ. ועי"ש.].

והענין הוא, כי שורש השכחה הוא מצד **האחוריים**, כמבואר ב'עץ חיים' (שער ט פ"ב) וז"ל [בדילוג]: כי הזכירה וכו' מצד פנים וכו' ובחינת אחרון באחור וכו' גימטריא תשכ"ח, כי **השכחה מצד אחוריים** וכו'. ע"כ. ועי"ש. ה'עורף הוא 'באחוריים' של דעת עליון כנ"ל בשם 'פרי עץ חיים' (שער חג המצות פ"א). [וראה גם ב'דגל מחנה אפרים' (בא, ד"ה ולכל) וז"ל [בתנ"ך]: 'וחוש' הוא בחינת השכחה אשר זה היה **גלות מצרים בסוד שכחה**, ואותיות 'חשך' הוא 'שכח' רחמנא ליצול, והוא **מבחינת אחוריים הנקרא 'עורף' ו'פרעה'**, וזה היה **גלות של ישראל שנפלו לבחינת 'שכחה ועורף'**, בסוד 'אחוריים' וכו'. ע"כ. עי"ש.].

ו. שבא מצד הפנים, והוא היפך בחינת ה'שכחה' הנ"ל, וכן כתב ב'תולדות יעקב יוסף' (בשלח א) וז"ל [בתנ"ך]: **ודעתה הוא היפך השכחה הנקרא 'פרעה'**. ע"כ.

ז. כנ"ל בשם 'תולדות יעקב יוסף' (וישלה, שם).

ח. אלו התיבות: כי בחינת **גאולה של נוקבא וגם שירה של נוקבא היה בצאת ישראל ומצרים**. ע"כ. הם תוספת ביאור של רבינו על דברי ה'בעל שם טוב' [על פי המכילתא והמדרש דלהלן].

ט. ראה במדרש (שיהש"ר א לו): **אמרו שירה בלשון נקבה שנאמר שמות טו** 'אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'. וכו'. ע"כ.

י. ראה ב'מכילתא' שם: **כל השירות שעברו קרואות בלשון נקבה**, כשם שהנקבה יולדת, כך **התשועות** שעברו היה **אחריהם שעבוד**, אבל **התשועה העתידה** להיות אין אחריה שעבוד, לכן **קרואה בלשון זכר**, שנאמר (ירמיה ל ו) 'שאלו נא אורא אם יולד זכר מדוע ראיתי כל גבר דהו על לחציו', כשם שהזכר יולד, כך **התשועה העתידה** לבא לא יאה אחריה

שעבוד, שנאמר (ישעיה מה יז) 'ישראל נושע בה' תשועת עולמים לא תבושו ולא תכלמו עד עולמי עד'. ע"כ. וביאור בתוספות פסחים (קטז ד"ה א') בדברי המכילתא וז"ל: ה"ג וכו' נודה לך שיר חדש על גאולתנו, דהכי תניא במכילתא כל השירות לשון נקבה, חוץ **משירה דלעתיד בלשון זכר**, כלומר, שהנקבה יש לה צער לידה אף כל הנסים יש אחריהם צער, חוץ **מלעתיד שאין אחריה צער**. ע"כ. [אמנם ברש"י ערכין ג:]

ד"ה בנבל שניה) ביאר באופן אחר קצת וז"ל: לעולם הבא משתעי, מדכתיב (תהלים לג ג) 'שיר חדש' לשון זכר, **דשירות העולם הזה לשון נקבה**, כדאמר במכילתא (שם) **כשם שהנקבה זו יולדת, כך התשועות הללו סופן לילד צרות**, אבל שיר של עולם הבא לשון זכר, שאינו יולד. ע"כ. וראה בזה גם במדרש הנ"ל (שיהש"ר א לו), ובמפרשים שם].

יא. ראה ב'מכילתא' שם: עשר שירות הן וכו', [השירה] העשירית לעתיד לבא, שנאמר (ישעיה א ט) 'שירו לה' שיר חדש תהלתי מקצה הארץ', ואומר (תהלים קמט א) 'שירו לה' שיר חדש תהלתי בקהל חסידים'. ע"כ.

יב. כנ"ל בשם 'לקוטי תורה' (בראשית טז): אך **'משיח' ישויו 'יהודה'**. ע"כ. ועי"ש, [והוא בדברי רבינו לעיל (באות הקודם), וראה מה שנתבאר שם]. והיינו 'יהודה' מן אריך אנפין [כמו שביאר רבינו בנתיב מצותיך 'נתיב היחוד' שבידל אות ג) וז"ל: שאפילו **משיח** אין לו אלא **יהודה מאריך אנפין**, אבל לא **מעתיק**. ע"כ. וראה מה שנתבאר שם], ונודע שאריך אנפין הוא 'כתר דאצילות' [ראה בפ"ע חיים' (שער ג א') (בתנ"ך) אריך אנפין שהוא כתר דאצילות. ע"כ].

יג. כי במוח 'אוריא' דאריך אנפין מאיר בו **הדעת** עליון ד'רישא דלא אתיידע' [וכנ"ל בשם 'עץ חיים' (שער יג פ"ד, ושם פ"ה) 'לפרי עץ חיים' שער ק"ש שעל המטה פ"ו] בסוד 'אחזי נהורא בהאי אוריא', וזה עצמו הוא **'דעת דכורא'**. וכן הוא בדברי רבינו להלן וז"ל: וסוד קלגולקא כתר מלכות שמתלבש שביאר רבינו בנתיב מצותיך 'נתיב היחוד' שבידל בפה, ועתיד להתלבש במלכא משיחא, על ידי שורש **דעת דרישא דלא אתיידע** שבפה, בחינת **דעת דכורא משיח**, אשר שם יתעלה המלכות ברוח נבואה, ויתגלה כבוד מלכותו לעין כל, ויראו הכל שאין שום דבר קטן מקרה. ע"כ. ועי"ש.

יד. בביאור ההבדל בין 'דעת דכורא' ל'דעת דנוקבא' ראה ב'לקוטי אמרי פנינים' (סוף דברים, ר"ע ע"ב) שביאר רבינו, ש'דעת דנוקבא' הוא 'הרגשה גרידה', ו'דעת דכורא' הוא 'ראיה' ממש, וז"ל: אמנם בחינת 'דעת' זה שנתגלה ביציאת מצרים אינו אלא **הרגשת החיות והשכל**, והוא אספקלריא שאינה מאירה **'דעת דנוקבא'** 'רוח הקודש' של 'הרגשה' והבנות שכליות כידוע (ראה 'שער החודים פ"א'), אך **'דעת דכורא'** יתגלה לעתיד בימות המשיח והיינו שיהיה 'ענין ראות את מורין',

שיראו אותיות התורה והתפלה שלומדים ומתפללים לנגד עינים שהם עולמות ואורות מצוחצחות, ויראו אורות ושמות ולהיות עולמות עליונים לנגד עיניהם, עין רואה ואזן שומעת כרויים שלמעלה. ע"כ. ועל דרך זה ראה גם ב'היכל הברכה' (תבוא, כ ח, ש"ס ע"ב וע"ג) וז"ל [בדילוג]: אמנם בחינת 'דעת' זה שנתגלה במצרים היה **'דעת דנוקבא'** וכו', ושם נתגלה עליהם אור שכינתו יתברך **בהרגש** ובנועם וזו השכינה בחיות מופלא מעין עולם הבא, ובוה ידעו שאין שום מציאות בלתי הש"י, ובכל לבושינו וכסוינו והסתרות פנים שם אלופו של עולם, ובדעת זה שאדם יודע שהקב"ה מסתתר שם בכל תנועה ותנועה, ואלופו של עולם בכל תנועה, אזי בידיעה זאת 'ותפרדו כל פועלי און' (תהלים צב ט), ואין זו הסתרה כלל, כי תיכף **מרגיש** חיות אלהות, אבל לגבי השאשן ואסתרו וכו', וכל זה אינו אלא התגלות 'רוח הקודש' והתגלות ה'דעת דעלמא דנוקבא', להיות הלב מלא אור ודביקות וחיות אלהות בלימוד התורה **בהרגשה גדולה** וכו', אך **'דעת דכורא'** וכו', ולכל המורא הגדול אשר עשה משה' (דברים לז יב), שהעלה את ישראל מעלמא דנוקבא להתגלות אלהות 'דעת דכורא', כמו שיתגלה לעתיד בימי המשיח במהרה בימינו וכו', שבשעת מתן תורה העלה משה את בני ישראל למדריגות התגלות דכורא, והיינו 'היו ענין ראות את מורין' (ישעיה ל ט), 'וכל העם רואים את הקולות [וגו'] וירא העם וינעו' (שמות כ טו), וכן לעתיד יראו אותיות התורה והתפלה שלומדים ומתפללים יהיה לנגד עינים שהם עולמות מצוחצחות וגוונים של אש לוהט, ויראו היכלות ועולמות של מעלה, וזהו **'דעת דכורא' 'ראיה' ממש, ולא 'הרגשה' בלבד וכו'**. ע"כ.

ובביאור ההבדל בין 'דעת דכורא' ל'דעת דנוקבא' מצד שורשם העליון, ראה ב'זוהר חי' בכמה מקומות שביאר רבינו כי **'דעת דנוקבא'** נמשך מן תריין עטריין דדעת, הנקראים 'נקבות' לפי שהם בב' עטרות דיסודות אבא ואימא, [ובלשון ה'עץ חיים' (שער כה פ"א ב ע"ב): כי ב' מוחין הנקראים] 'הכמה ובינה' דז"א הם בב' היסודות דאבא ואימא, אשר בחינת היסוד הם לעולם זכרים בין באבא בין באמא, וב' עטריין דדעת הם בב' העטרות של היסודות שהם ששתיהן נקבות. ע"כ.]. ו'דעת דכורא' נמשך מן 'דעת עליון', [שורשו למעלה במוח 'אוריא דעת ד'רישא דלא אתיידע' כנ"ל]. ראה ב'זוהר חי' (לך פה, רנ"א ע"ג) ושם (ויצא קנו, שכ"א ע"ב), וראה עוד ב'זוהר חי' (ויח רטו, ש"ע ע"א) שהאריך לבאר דבזה יתיישב שלא יאה סתירה בין דברי מרן **ה'בעל שם טוב'** לדברי רבינו האריז"ל שכתב בדורושי פסח (פרי עץ חיים' שער חג המצות פ"א) שהגאולה היתה בחסדים וגבורות **דדעת דזעיר אנפין**. עי"ש באורך, וכ"ה ב'זוהר חי' (פקודי רכו, רט"ו ע"ג ע"ד). עי"ש באורך.

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרינא זי"ע

דעת רבינו בענין יין צימוקים ובארש"ט אם מחמיצין

איתא בגמרא (פסחים לה.) מימרא דרבי יהושע בן לוי, וכן נפסק להלכה (ש"ע סימן תסב ס"א) מי פירות בלא מים אין מחמיצין כלל, ומותר לאכול בפסח מצה שנלושה במי פירות אפילו שהתה כל היום, אבל אין יוצא בה ידי חובתו מפני שהיא מצה עשירה וקרא כתיב לחם עוני (דברים טז ג.) וכן נפסק (שם ס"ג) מותר ללוש ביין אעפ"י שאי אפשר לו בלא טיפת מים שנופלת בשעת הבעיר, אין לחוש להם, הואיל וכבר נתבטלו המים ביין קודם שלשו העיסה.

ומעתה נבוא לדון

בדין יין צימוקים האם מחמיץ.

בענין יין צימוקים, הביא הב"י (סימן תסב בבדק הבית) בשם הר"ש בן הרשב"ץ (יבין שמועה מאמר חמץ לד: סוף ד"ה והנה) יין צימוקים הוא כיון ענבים לענין מי פירות שאין מחמיצין, כי המים ששרו בהם הצימוקים נשתנו מברייתם אחר שנשרו בהם הצימוקים, כמים של גשמים שנשתנו בתוך הענבים, ע"ל. בשו"ת המב"ט (ח"א סימן רנב) הביא דבריו להלכה, וכתב ועל זה הוריתי להיתר, מפני ששמעתי שדרשו ברבים שהוא אסור ושהמתיר הוא טועה, חסתי על כבוד הרב ז"ל, והוספתי נופך משלי, והוא מה שאמרו (ב"ב צז:): בנסכים יין צימוקים לא יביא ואם הביא כשר, יין מזוג לא יביא ואם הביא פסול, משמע דיין צימוקים אינו מזוג. וכ"כ המהר"ט (ח"ב א"ח סימן ב), והכנה"ג (הגב"י), והפ"ח (סימן תסב ס"ג) בשמו דיין צימוקים הוא כיון של ענבים לענין מי פירות שאין מחמיצין, כי המים ששרו בהם הצימוקים נשתנו מברייתם אחר שנשרו בהם הצימוקים כמים של גשמים שנשתנו בתוך הענבים, ע"ש. וכן המג"א (סימן תסב ס"ו) הביא דבריהם, ופסק כן להלכה למעשה, וכתב דלאחר שתסס עם המים נשתנו מברייתו, ע"ש היטב.

דעת רבינו בענין יין צימוקים ובארש"ט (מי סלק, חמיצה).

גם רבינו סובר כדבריהם כמש"כ בפני זקן (כלאים פ"ט מ"א) וז"ל: רוב הפוסקים פסקו וכך הלכה שצימוקים הנושרים במים, וכן הבארש"ט, דינם כמי פירות ואינם מחמיצין, מפני שהמים שבהם שב לצורה אחרת לצורת יין ולצורת בארש"ט בטעמו ובריחו, וכיון שנעתק צורת המים לצורה אחרת בטל, ואין מחמיץ.

וכן כתב בשוה"ט (סימן רד ס"י) וז"ל: ולענין פסח הוי יין צימוקים מי פירות, דמים שבו נתבטל צורתו וטעמו מכל וכל ביטול צורה, אפילו איסור חוזר להיתר, וזה ברור הלכה למעשה.

וכן במעשה ארג (כלים פ"ל מ"א) כתב וז"ל: ודע שביטול צורה לא הוה עד שלא יהיה ניכר כלל שום מהות מצורה ראשונה, לא

במראה ולא בריח ולא בטעם ולא בחכמה והשכלה, אזי יהיה ניקרא ביטול צורה, ואיסור חוזר להיתר, כמו הבארש"ט ויין צימוקים שניקראו מי פירות, שהמים שלו נתבטלו מצורתן מכל וכל, וקיבל צורה חדשה יין, וכל כיוצא בזה תדין הלכה ולמעשה במתינות גדול.

יסוד הדין

רבינו האריך בכמה מקומות ביסוד זה של דבר שאבד צורתו מכל וכל, הוא בטל ומבוטל ונשתנה מברייתו, ומזה למד לכמה הלכות למעשה. כדאיתא בשוה"ט (סימן רב סק"ז) וז"ל: אקדים לך הקדמה אחת בענין ביטול צורה, כי יצטרך לך להרבה פינות התורה, דע דכל דבר שעברה צורתו עד שלא ניכר לא במראה ולא בטעם מה הוא זה, בטל לגמרי, עד שלפעמים האיסור חוזר להיתר ע"י ביטול צורה, כמו שכתבו הפוסקים (טור סימן רטז) בענין נבלה בדבש, והמור ששרשו דם, וכבר הארכנו בזה במסכת כלאים (פני זקן פ"ט מ"א) בענין הנימות של צמר שכתב רבינו (הרמב"ם, פ"י מכלאים ה"ו וה"ז) שנתבטלה צורתו, ע"ש. וכן הביא רבינו יסוד זה שם (סימן רג סק"ב, וסימן רח סק"ג) ע"ש.

וכן כתב בפני זקן (כלאים שם) וז"ל: ודבר זה אתי הלכה ברורה, כי דבר שנאבד ואבד צורתו עד שהרואה אותו אינו יודע מה הוא כלל, הוא בטל ומבוטל וכו', ובאמת נראין הדברים מדברי הרמב"ם בכמה מקומות דדבר שנתבטל צורתו לגמרי, נתבטל בלא ביטול ברוב וכו', וכל דבר שנתבטל צורה ומהות שלו לגמרי הרי הוא כלא היה וכו', וכל דבר אין לו צורה ומהות בטל הוא, וזה דבר ברור מאיר לעינים לכל השיטה והלכה למעשה, ע"ש. וכן האריך ביסוד זה במעשה ארג (כלים שם) ע"ש.

וכן בשוה"ט (סימן קנח ס"ה) כתב וז"ל: משקה שנתבטל ונשתנה ממנו צורת המים עד שנעשה מי פירות, שבשלם כמו הבארש"ט או פלאמין, ופירות שבשלם במים עד שנאבד צורת המים לגמרי ואינו נרגש לא בטעמו ולא בריחו, הרי זה דינו כמי פירות שאין צריכין נטילה לאוכלין שנטבלו במשקין הללו, דרישה (סק"ג) ע"ש. ועיין מש"כ במסגרת השולחן שכן דעת הרדב"ז כמובא בא"ר (שם סק"ה), וכן בדעת תורה הביא רק דיעות המקילין. ועיין בפמ"ג בפתיחה להלכות נט"י (ד"ה וראיתי להפרישה), ובמשנ"ב (סק"ו).

דעת החולקים ודחיקתם

בשו"ת חכם צבי (סימן קמ) חולק על דברי הרשב"ץ והמב"ט. וכתב, דראיית הרב המב"ט איננה, דיין צימוקים השנוי בברייתא (ב"ב צז:): שאם הביא כשר לנסכים, בלוקח צימוקים ועצרום בקורה והוציא מהם יינם בלי תערובות מים מיירי, ע"ש מה שהאריך שהצימוקים הם בלא מים.

אמנם בנו בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סימן עג) חולק על אביו, וכתב דכן כתב הרשב"ש (שו"ת סימן ט) שהבין ג"כ פירוש יין צימוקים האמור כהרשב"ץ והמב"ט, וכתב שהמים קולטים הלחות, והיין משובח בריחו ובטעמו כמו יין מענבים. ועוד כתב, שקצת דוחק יש בפירושו של א"מ הגאון ז"ל שאחר שנצטמקו הענבים ויבשו כל צרכן, איך אפשר שיוציאו מהן יין בלי תערובת מים, וראיתי שכל המפרשים והפוסקים שוים בדבר זה, וכולם הסכימו לדעת אחת לפרש יין צימוקים בגמ' (ב"ב שם) מיירי ע"י שרייה במים, ע"ש. וכן הרמ"א (יו"ד סימן קכג ס"א) כתב יין צימוקים, פירוש שנתן מים על ענבים יבשים, הרי זה כיון, ומתנסך, ע"ש.

וכן רוב הפוסקים חלקו על דברי החכם צבי. השואל ומשיב (בהגהתו לח"צ) האריך בזה מהפוסקים וכתב דלא קי"ל כוותיה ע"ש. וכן בשו"ת חיים שנים ישלם (סימן תסב למהר"ש וויטאל) כתב ראיתי מקילים ללוש לכתחילה ביין הנעשה מצימוקין שרוים במים ואין מקפידים בזה, אבל האשכנזים מחמירין. וכן בשולחן ערוך הרב (סימן תסב ס"א) פסק יין צימוקים דינו כמי פירות לענין חמץ, כי המים ששרו בהן הצימוקים נשתנו מברייתו לאחר שנתנו בהן הצימוקין טעם יין ונתהפכו להיות הן עצמן יין. ועיין בפמ"ג (סימן תסב א"א סק"ו) שגם השיג על דברי הח"צ, ע"ש.

החיד"א בברכי יוסף (סימן תסב סק"ה) הביא מספר שלחן מלכים כת"י, שבימי מרן הב"י עבוד עובדא והיתה לשרפה כל מצה שנילושה ביין צימוקים. וכבר רבו הפקוקים בעובדא זו עיין בשו"ח (מערכת חמץ ומצה סימן יג אות ח) מה שהאריך בזה, והביא חבל של אחרונים שהתירו להלכה למעשה דיין צימוקים הוה כיון של ענבים לענין מי פירות שאין מחמיצין, ע"ש.

שיעור המים בצימוקים

מדברי המתירים נראה שאין שיעור למים שנותן בצימוקים, שהרי המים נהפכו ליין, וליכא שיעור כמה מים. אמנם בשערי תשובה (סימן תסב סק"י) כתב, ונראה דגם מאן דמתיר היינו דוקא כשצימוקים הם הרבה, שאם הם אחד משהה במים פשיטא דהוי כמי פירות עם המים. וכן מדברי השאלת יעב"ץ שם נראה מדבריו להקל עכ"פ ברמי תלתא ואתי ארבעה, ע"ש.

ובאמת גם רבינו בשוה"ט (סימן רד ס"י) נתן שיעור למים, שכתב וז"ל: צימוקים ששראן במים אין ראוי לברך עליהם בפה"ג, עד שיהיו על כל פנים שליש צימוקים ושני חלקי מים, כי צימוקים שלנו יבשים בלי לחלוחית כל כך וכו', אבל פחות מרוב מים, תליא אם יש בו טעם יין, וירא שמים יזהר שיהיו הצימוקים יותר מן המים אז יברך בפה"ג, עכ"ל.

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו ז"ע

שביעי של פסח

כל איש אין להשיב, רק ישראל בתשובה שלימה מקשרין מלכות בכינה, ושם הוא אדם אחר ולא נגזור עליו כלל.

ואם המצריים ראו את משה קודם לידתו, מה יהיה ענין דק שלקה במי מריבה בשנת מותו, למה לא ראו שהם עצמן יאבדו במים תיכוף לשעה קלה, אלא ענין קריעת ים סוף לא נתפשט בעלמא דאתגליא, ולא נרשם בכוכבים ומזלות כלל, כי לא נרשם אלא בעלמא דסתים ונעלם, דעת דעתיקא דאתגליא, ולא נרשם בכוכבים ומזלות כלל, כי לא בעתיקא תליא, כי למטה לא אפשר, שאין שם רושם מזה, כי עשה זה משום 'משגיא לגוים ויאבדם' במים, ובעתיקא היה קיטרוג שלא יתגלה הארות עתיקא, משום הללו והללו כמאמר רז"ל (ילקוט רמז רל"ד) שהיה השמן מקטרג על הים הללו עובדין ע"א והללו וכו'. כי שם אין הרשעים פוגמין, אלא רושם מעמ, וגם מעשה ישראל עבירות קלות נחשבים להמורות, ומחמת הקיטרוג לא היה באפשרויות שיתגלה אור עתיקא לקריעת ים סוף 'מה תצעק אלי' בעתיקא תליא, ואי אפשר על ידי תפלה אלא 'דבר אל בני ישראל ויסעו' כעין כביכול, צדיק גזור 'תקם את דברך' האי עתיקא, 'כי צדיק אתה' (נחמיה ט ח), 'ותגזור אומר ויקום לך' (איוב כב כח. תענית כג).

ולזה מבאר 'זיט משה' כמבואר לעיל שהוא מעם על 'ומצרים נסים' למה לא ראו במזלות שסופן להאבד במים, ולא הולך על 'וישב הים לפנות בקר' שהוא י"ב מזלות שביסוד 'הבקר אור' בעלמא דאתגליא, אלא 'לפנות בקר' בדעת עליון בחינת איתן בחינת 'נחל איתן' בחינת 'משכיל לאיתן' באור קדמאה דדעת עליון דעתיקא הנקרא איתן נחל איתן, שם נרשם, לכך 'ומצרים נסים' כי לא ידעו ולא ראו.

'וזהר ח' ח"ב דף פ"א מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

הים' (יד כו), הוא הולך על 'זיט' (יד כא) שלמעלה בעת הקריעה.

'וישב הים לפנות בקר' בסוד 'הבקר אור' (בראשית מד ג) באור קדמאה, שם היה התנאי עומד, ונשאר שם במזל עלאה בשביל אברהם הנקרא איתן, בסוד 'נחל איתן' (דברים כא ד) שבארנו על דעת דיקנא דארך, אשר שם י"ב מזלות, ונקראים 'איתן', ושם היה נשאר התנאי, ולא נתפשט עד עשיה, כי נשאר ב'איתן' עליון, 'האורח' בסוד אור קדמאה, כדן משם, אשר בעתיקא תליא (וזה"ק ח"ב נב:), אתקרא ימא, ובכח עתיקא אתקרא ימא שהוא נעלם וסתים, והוא 'לפנות בקר' למעלה למעלה בעתיקא, עלמא דסתים ונעלם, שם נירשם התנאי, בדעת דעתיקא אשר שם י"ב מזלות כמבואר בלק"ת ויצא, באלו מזלות דעתיקא שם נחשב קריעת ים סוף ולא בעלמא דאתגליא, אפילו בדעת דועיר ודאו"א לא נרשם.

לכך לא ידעו מצרים כלל, לכך 'ומצרים נסים' לקראתו וינער ה' את מצרים, כי אם היה איזה רשימה בעלמא דאתגליא היו יודעין מזה, ולא היו נוסעין, אבל כיון ששב 'הים לפנות בקר לאיתנו' לבחינת 'נחל איתן' דעת דעתיקא, אשר שם נשאר התנאי ולא נתפשט, לכך 'ומצרים נסים לקראתו' כי בעתיקא תליא מילתא ממיר ונעלם.

לכך היה קשה קמיה, כי קריעת ים סוף היה על ידי גזירה 'דבר אל בני ישראל ויסעו' (יד טו) צדיק גזור, ונתגלה עתיקא למטה לצורך היווג ברחמים, זה היה 'לפנות בקר', וכבר ידעו מצרים כי נתגלה הענין למטה, לכך 'וינער ה' את מצרים' בתוקף גדול.

וסדר הדברים, כי כל הדברים העוברין על כל בריה, הכל ניגזור בשעתא קמיותא, כל צעדי איש לטוב, ולמוטב כשיעשה תשובה הוא בדרך טוב, והם בעלמא דאתגליא, לכך מתפשט עד המזלות שבעשיה, ושם רואין חווי הכוכבים מה שנגזור על

איתא בוהר (ח"ב דף קע:): וז"ל: אשגח קודשא בריך הוא בזכותא דאברהם, דאקדים בצפרא למעבד רעותיה דמאריה, כדכתיב 'וישכם אברהם בבקר' (בראשית יב כו), כדן אהדר ימא וערקו מיון קמיהו דישאל, דכתיב 'וישב הים לפנות בקר לאיתנו' (שמות יד כו) ותנינן 'לאיתנו, לתנאו, לההוא תנאי דהתנה עמיה קודשא בריך הוא כד ברא עלמא, לאיתנו, כתיב הכא לאיתנו, וכתיב התם משכיל לאיתן האורחי (תהלים פ"א), ועל דא לפנות בקר, בההוא זמנא דאקדים אברהם למעבד רעותא דמאריה, כדן אתקרא ימא.

דבר מתמיה, שהרי פסוק זה נאמר על ששב לכחו הראשון כמ"ש 'זיט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער ה' את מצרים'. ומה שכתב בזה אדונינו המקדש מלך הקדוש, וז"ל: כדן אהדר ימא וערקו מיון קמיהו דישאל, פ"א 'וישב הים' היינו ששב לאחוריו וערק מפני ישראל, ושיעור הכתוב למה 'וישב הים' וערק ונקרע בשביל 'לאיתנו' שהוא התנאי, ובשביל אברהם הנקרא איתן. ובה תתרוץ קושיית המפרשים הראב"ח והר"ש יפה, שהקשו למה לא כתב 'לאיתנו' בקריעה, אלא ב'וישב הים' הדיינו ששב על המצריים, ותירוץ לפי דרכם, ולדברי בוהר הכא לא קשיא מירי. לא זכיתי להבינן דבריו.

אלא שיש בכאן תמיה רבה, שהרי מצרים היו רואים שעתידי מושיען של ישראל ללקות במים קודם שנולד משה, והוא דבר דק מי מריבה (רש"י שמות א כב), למה לא ראו בכוכבים ומזלות שהם עצמן יטבעו וילקו במים בים סוף.

אלא הקב"ה 'משגיא לגוים ויאבדם' (איוב יב כג), כי כל מה שיתחדש במעשה בראשית כבר נרשם ברנע שברא הקב"ה עולמו, שית אלפי שני תליא בשעתא קמיותא, לכך הכל נרשם בכוכבים ובמזלות כל מה שיתחדש לכל בריה כמבואר בנמרא (ברכות לב:), וכל י"ב מזלות וכוכבים הם בגלגל הרקיע דעשיה ביסוד (ע"ח שער מג פ"ב).

ובכאן כששב על המצריים כתיב 'זיט משה את ידו על

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו ז"ע

פרשת שמיני

וַיִּשָּׂא אֶהָרָן אֶת יָדָיו אֶל הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מֵעֲשֵׂת הַחֲטָאִת וְהַעֲלָה וְהַשְׁלֵמִים (ט כב).

והורידו את השכינה בחזרה למטה תוך ישראל. וזהו ג"כ כאן כשראה אהרן, שישאל הקדושים עוסקים במצות ומעשים טובים מדות טובות, או זיבברכם, וכן 'זירד' השכינה הקדושה בחזרה 'מעשיות החטאת' שהיו החטאים שלהם עושים בתחלה. וכן 'העולה והשלמים', וכל זה היה עושה אהרן, כדי שלא יעשו ישראל עוד שום חטא ועון, וזהו 'זירד מעשיות החטאת והעולה והשלמים' והבן. 'בן בית' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

כתיב 'ידו' חסר י', באדחות אחד, שמאל נכלל בימין. 'אל העם ויברכם' כי כל רוחניות של עשיית המצות היה פורחת לעילא. לזה 'זיבברכם' אהרן את ידו' ג"כ לעילא 'אל העם'. ועל ידי זה 'זיבברכם' וזהו כנגד מצות עשה.

וידוע הוא שעל ידי חטא נסתלקה השכינה הקדושה למעלה מו' רקיעים, כראיתא בבראשית רבה, ואח"כ בא אברהם יצחק ויעקב משה אהרן עמרם,

רצה לומר, כמו שכתוב אצל משה רבינו 'היה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל' (שמות יא א) והוא על ידי תשובה שעושין ישראל הקדושים. וכן על ידי עשיית מצות של ישראל, היה כח ביד משה להרים את ידו, וגבר ישראל, וכאשר יניח משה את ידו וגבר עמלק, ח"ו כמו שפירש שם רש"י. ה"ה כאן, כשהיו עושין ישראל הקדושים מצות ומעשים טובים, מדות טובות, אז 'זיבברכם' את ידו

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שביעי של פסח

מְרַבֵּב פְּרִיעָה וְחִילוֹ יָרָה בַיּוֹם וּמִבְּחַר שְׁלִישֵׁי טַבְעוֹ בַּיּוֹם. תְּהִמּוֹת יִכְסִּימוּ יָרְדוּ בְּמִצּוֹלַת כְּמוֹ אֶבֶן. (טו ד-ה).

ע"י שיתגלה תורת עולם האצילות, שהוא בבחינת בחכמה איתברירו כולהו.

לפי זה אפשר לפרש ג"כ הפסוקים שהתחלנו, דהנה ביציאת מצרים התחיל מקצת תיקון העולמות. וכמו שידוע מרן בעש"ט הקדוש ז"ע (בעש"ט עה"ת שמות אות ט) עה"פ 'פרעה הקריב' (יד) שאיתא במדרש (שמ"ב כא ה. זוה"ק ח"ב מו). שהקריב את בני ישראל לאביהם שבשמים. ואמר שכמעט שיש עליה לרע, שאפילו שנתכוון לרע, אבל בגלל שיצא ממנו דבר טוב, או לכאורה היה צריך להיות להם ג"כ איזה תיקון, רק כשעולה מיד 'תפרדו כל פועלי או' (תהלים צב) עיי"ש.

נמצא שבקריעת ים סוף היה עליה וברור מקצת חלקי השכינה אפילו מהמצריים, ונחלק התיקון לשלשה חלקי השכינה מעולמות ג"ע, וזהו אמרו מרכבות פרעה וחילו ירה ביום היינו שיהיה דיוע שיש"ם הוא בחינת מלכות, היינו שנתקן ונתברר ממצרים חלקי השכינה. ועוד נתקן ומבחר שלישו טבעו ביום סוף שהוא הבחינה היותר גדולה שנתקן מהמצרים, דהיינו שיחודא תתאה שהוא ברוך שם וכו' ישתלם בכ"ה אותיות, ועם יחודא עילאה של שמע ישראל וכו' יהיה חמישים אותיות, כנגד כ"פ י"ם, בחינת 'לך לך' הנ"ל, וכמו שכתוב (שמות כו יח) 'ורחב' חצר המשכן 'חמישים בחמישים' ששם הוא משכן השכינה, והיינו שיתקן כמו אבן יחודא תתאה הנ"ל, שהוא הדרגה השלישית ירדו במצולת כמו אבן היינו אבן האבן הוא נוטריקון א' ב"ן, היינו א' הוא הבחינה של אות אל"ף שמברר את כל ניצוצי השכינה שהוא בחינת שם ב"ן.

וזוהו הכוונה מה שפרש"י הנ"ל, הרשעים קקש הולכים ומפורפים עולין ויורדין, שהם חלקי השכינה מעולם עשייה. ובינונים כאבן, שהם חלקי השכינה מעולם היצירה. והכשרים כעופרת שנחו מיד, היינו שנתקנו מיד, שהם חלקי השכינה מעולם הבריאה והבן.

הקב"ה עיוור שכל האורות שנמשכו ע"י המצוות שקיימו בימי הפסח, ימשכו לכל השנה כולה ולעתידי לבוא, ועי"ז נוכח במהרה לגאולה השלימה בביאת גואל צדק בב"א.

שביעי של פסח תשס"ג לפ"ק

(ח"ב קטו). ואומרו 'ועד' מרמו לק"ש שיש בה אותיות ע"ד באותיות גדולות, היינו שיהא איתא בספח"ק דגל מחנה אפרים (פ' לך ד"ה ויאמר) בשם זקנו מרן הבעש"ט הקדוש זע"א, שכתובת 'לך לך' (בראשית יב א) מרומנו ליחוד של קריאת שמע, ומסביר שם, כי תיבת 'לך' הוא מספר חמשין אתון דיחודא עיי"ש, ואומר ע"ז א"ז רביה"ק רבי יצחק יהודה הייאל מקאמרנא זלה"ה בספח"ק אוצר החיים (פ' ואתחנן דף מ"א ע"ב). כי לעתיד לבוא ישתלם יחודא תתאה גם כן בכ"ה אותון, ובמקום ברוך, יאמרו לעתיד וברוך, באות ו' עיי"ש. היינו שלע"ל ישתלם יחודא עילאה ותתאה בני"ן אתון, בחינת עלמא דחירות.

וזנה תורה הקדושה מתחילה באות ב"ת 'בראשית', ופרש"י שם שלכן מתחיל התורה בבראשית, כי כוח מעשיו הגיד לעמו וכו' עיי"ש. היינו שיהא איתא בלקו"ת (בראשית) וז"ל: לא דברה תורה באצילות, אלא בבריאה, על כן התחילה התורה בב', כי הא' היא ראשונה רומנו לאצילות, והב' היא שניה רומנו לבריאה שהוא עולם השני, וגם א' תחילת תיבת אצילות, וב' תחילת בריאה עיי"ש. היינו שכוח מעשיו הגיד לעמו לחקן את עולם הבריאה, ונכלל בו ג"כ העולמות יצירה ועשייה. אבל לעתיד לבוא שאז יהיה התיקון השלם, יהיה הבחינה של 'או ישיר' שמתחלת באות אל"ף, בחינת תורת עולם אצילות. שמרמו שלע"ל יהיה עליית הניצו"ק ע"י אות אל"ף כמבואר לעיל.

וזוהו ג"כ הענין של חג הפסח שמבטלים את החמץ שהוא בחינת הרע (שער הכוונות דרושי הפסח ד"ד), וזהו כמו שיהיה לע"ל שיתבערו כל הרע מהעולם, ובפרט ביום שביעי של פסח שהוא בחינת שבת שהוא כיום השביעי, בחינת מומור שיר לעתיד לבוא ליום שכולו שבת ומנוחה לחי העולמים (תמיד פ"ו מ"ד), שאז נקרע הים לבני ישראל, היינו שנתגלה לבני ישראל המלכות בשלימות, על דרך אמרם ו"ל (מכילתא בשלח פ' ג) ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחוקאל בן בווי, היינו שנתגלה המלכות בשלימות כמו לע"ל.

נמצא מכל האמור שכל השירה מרמו למה שיהיה לעתיד לבוא, וכמו שכתוב 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות' (מיכה ז טו), ויתקן או העולמות ב"ע כנ"ל,

פרש"י כמו אבן ובמקום אחר 'צללו כעופרת' (פסוק י), ובמקום אחר 'איכלמו כקש' (פסוק ז). הרשעים קקש הולכים ומפורפים עולין ויורדין, בינונים כאבן, והכשרים כעופרת שנחו מיד עכ"ל.

אפשר לומר החילוק בין השלשה דרגות הללו שהיו למצריים בקריעת ים סוף, דהנה רש"י אומר בתחילת השירה (פסוק א) שר לא נאמר אלא 'ישיר', מכאן רמז לתחית המתים מן התורה עיי"ש. רואים שכל השירה הזאת מרמו למה שיהיה לעתיד לבוא.

ועוד פרש"י שם, שהיו"ד של 'ישיר' על שם המחשבה. וזה ידוע שמחשבה הוא בחינת חכמה, כמאמר אליהו ז"ל (תקו"ז הקדמה יז). חכמה מורא איהו מחשבה. וזה איתא בזהר הקדוש (ח"ב נד) שבחכמה איתברירו כולא, וכמ"ש 'כולם בחכמה עשית' (תהלים קד כד). שע"י אור החכמה מתבררים כל הניצוצין קדישין שנפלו מו"ן דאצילות מהו' מלכים שהם נקראים בחינת מיתה, כמו שאיתא בעין חיים (שער ט פ"ב) כי אינו נקרא מיתה, רק מי שהולך מעולם לעולם, ונבדל מעולמו, ולכן שבעה מלכים שהיו באצילות, וירדו אל הבריאה, יקרא מיתה כמש עיי"ש. וזהו כוונת רש"י מה שפרש 'ישיר' מרמו על המחשבה ועל תחיית המתים, היינו שע"י אור החכמה שיתגלה בשלימות לע"ל יהיה את המתים, שהם אלו הו' מלכין דמיתו.

וזוהו ג"כ הכוונה מה שכתוב 'מקדש ארני כוננו ירך' (פסוק יז) היינו כי זה איתא בתיקו"ז (דף יז) עה"פ 'פותח את ירך', ואוקמוהו אל תקרי ירך אלא יודי"ך. וזהו אמרו ש'מקדש ארני' היינו בנין בית המקדש השלישי שלע"ל, יהיה ע"י 'כוננו ירך' שהוא בחינת יו"ד בחינת חכמה.

וזנה זה ידוע מכוונת אכילה (שער המצוות עקב) שאל"ף יש בו צורת יו"ד, שהוא הבחינה שמעלה את כל הניצו"ק, וגם הר"ת של 'יהו"ה' ימלך לעולם (פסוק יח) הוא ר"ת יל"י, שהוא הבחינה שמעלה את הנשמות כנודע (שער הכוונות דרושי קבלת שבת ד"א עין הבו ל"ה). היינו שלעתידי לבוא יתקן כל הניצו"ק וכל הנשמות של בני ישראל.

וגם מרמו 'הו"ה' ימלך לעולם לעולמו של יובל (קדושין טו), בחינת בינה שהוא עלמא דחירות כמבואר בזה"ק

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבתינו זי"ע

צדיקים אוכלים קרבן פסח

כתב בספר עשרה מאמרות להרמ"ע מפאנו ז"ל (מאמר אם כל חי פי"ג סימן כג) שאליהו הנביא שעדנו חי יורד ומקריב קרבנות בבית המקדש בזמן הזה עיי"ש.

חשב אותו חסיד היות זה זמן רב מהמעשה לדעיל, וגם רבינו לא נמצא כבר בחיים, והתיר לעצמו לספר להם מה שראה בעיניו דבר פלא הנ"ל.

וראה מה שכתב בכתבי שם (אות כז), שמעתי כמה פעמים מכ"ק אמו"ר זלה"ה [הוא הרח"ק מוה"ר אברהם מרדכי זצ"ל מזלושיץ נכד רבינו], שאמר: שיוכל לומר זאת אפילו לפני בי"ד של מעלה, שפעם אחת בליל ראשון של פסח כשהיה אצל רבינו, כאשר אמר רבינו את ברכת אכילת מצה, לא ראה צורתו איזה רגעים, כי היתה הברכה בהתפשטות הגשמיות ע"כ. וכנראה שהיה כמי"ש לעיל שזה לאכול קרבן פסח בירושלים.

מכ"ק מרן האדמו"ר שליט"א

ולבסוף הסכים רבינו, אך בתנאי שלא יספר לאף אחד מה שיראה בליל הסדר, ונתן לו תקיעת קץ על זה.

ובליל הסדר אמר רבינו ההגדה בתתלהבות גדולה מאד, ובאמצע אמירת ההגדה ראה שרבינו נעלם, וכסאו נשאר ריק, רק שמע קול דברים דברי ההגדה שאמר רבינו ותמונת רבינו לא ראה זולתי קול, ואחר זמן מה חזר לראות את רבינו.

ואחר זמן רב כשרבינו כבר לא היה בחיים, ישבו חסידים ואנשי מעשה בביהמ"ד בפולין וספרו שהצדיקים בליל פסח הולכים להקריב קרבן פסח בירושלים ואוכלים שם את הקרבן פסח, וכמי"ש בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק (שמות יד ז) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי, שהקב"ה העלה את בני ישראל על עננים והביא אותם לבית המקדש להקריב קרבן פסח עיי"ש, ושכן

פעם אחת היה חסיד אחד ומדקדק במצות. והיה סוחר מפולין שנסע לרגל מסחרו לגאליציען, ואיחר בדרכו וראה שלא יוכל לבוא לביתו לחג הפסח, ונמלך לבוא לקאמרנא ולהתאכסן בבית רבינו הגה"ק איש אלקים רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זע"א, כי חשש להתאכסן במקום אחר מחמת כשרות, אך בבית רבינו היה בטוח בזה מבחינת כשרות שיהיה למהדרין מן המהדרין, ובא לרבינו ובקשו להתאכסן אצלו, אך רבינו דחה אותו באומר שאצלו בסדר ליל פסח אף אחד לא נמצא, רק הוא והרבנית והמשמש נער קטן כדי שלא יבין מה שרואה, ויכול להשיג בשבילו אכסניה כשרה אצל מי שהוא אחר, אך הסוחר התעקש מאד להיות אצל רבינו בחג הפסח, וביקש בכל לשון של בקשה, באומר: שאינו מאמין ואינו יכול לסמוך על אף אחד אלא על רבינו.

סיפורי קודש על חג הפסח מעבודת הקודש עבודת חג המצות אצל רבותינו הקדושים זיע"א

רבינו הקדוש בעל הזכרון דברים זיע"א

ושאלתי מאת השי"ת לרגלי דבריך, כלומר כמו שאמר דודי רבינו צבי זלה"ה מזידיטשוב לאאמו"ר זלה"ה (רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה), אחי שהוא אביך (רבינו הקדוש בעל הזכרון דברים), כשהוא עושה איזה מצוה, אפילו הרגלים שלו מרגישים חיות רוחני מהמצוה, וזהו נר שהוא מצוה, לרגלי דבריך, כשאני מזכיר הברכה של מצוה, אפילו רגלי גם כן מרגישים חיות רוחני של המצוה, ואור ר"ל ועי"ז אור של התורה, יהיה תיקון לנתיבתי ליסוד ברית קודש שלי, עכ"ל.

רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה זיע"א

לפסח אפילו למהדרין מן המהדרין, כשקרא רבינו הקדוש את המכתב אמר שרצה הכשר שיוכל לשתות יי"ש כשר, לפסח, אבל לא שכו' לפסח, ולא רצה שיביאו לו מזה על חג הפסח, אחר כמה ימים יצא הרב מברעזאן במכתב לכל המדינה, שידעו שהשליחו אויץ שנעשה תחת השגחתו, זייפו בו האומנים והעושים, והכניסו שם חמץ גמור, והוא חמץ גמור ואסור לשתותו בחג הפסח, ורבינו הקדוש ברוח קדשו, ראה הדברים האלה מיד כשהגיע המכתב אליו, ולא בכדי טעה הרב המכשיר בלשונו, אלא מאת ה' היתה זאת, שאין הקב"ה מביא תקלה לצדיקים.

'כתבי שם' מהרה"ק רבי שם קלינבערג מזאלושיץ הי"ד

ואנשי מעשה מעיר הסמוכה לברעזאן, אל רבינו הקדוש, וסיפרו לו ששמעו שבעיר ברעזאן עשו יי"ש שליוואוויץ, כשר ומהודר לחג הפסח, בהשגחת האב"ד דשם הגאון רבי משולם שרגא פיבוש מברעזאן זצ"ל, ורצונם להנאות אותו מזה היי"ש לכבוד חג המצות הקרב ובא, והשיב להם, הגם שלא שנה עד עתה, אולם בימים האלו לעת זקנותו צריך אותו לחיזוק גופו, אך בתנאי שהרב דברעזאן יכתוב לו בעצמו, שהיי"ש היה תחת השגחתו ועמד שם כל הזמן וליכא חשש חמץ כלל בלי שום חשש ופיקפוק, וכן היה שאחר כמה ימים הגיע מכתב אל רבינו הקדוש מהרב דברעזאן, שהיי"ש הוא כשר לפסח ונקי מחשש חימוץ, ובסוף דבריו כתב בטעות משיגרת לשונו, והוא שכו'

רבינו הקדוש בעל הדמשק אליעזר זיע"א

בכי עתה, הלא ביתנו פרימיט היא מתענגת עתה בליל הסדר בגן עדן עם אבותיה הקדושים.

אחר שחזר רבינו קדוש מהלוויה אמר, לא אניח כל ימי חיי שאקרא עוד מקרה כזה, וכן היה שעשרים שנה עד ליום פטירת רבינו, לא קרה בכל העיר קאמרנא מקרה כזה.

החתן הרה"ק רבי מרדכי יוסף משה מאשקאוויטש מסוליצא זצ"ל, בן הרה"ק רבי יואל משאץ זצ"ל חתן הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל, כרעה בלידתה ובאמצע עריכת ליל הסדר השיבה את נשמתה ליצורה, רבינו הקדוש המשיך את עריכת הסדר בהתלהבות ובשמחה כרגיל, וכשראה את הרבנית בוכה ועיניה דומעות, אמר לה רבינו הקדוש למה את בוכה לא עת

רבינו הקדוש בעל הפרי חיים זיע"א

השנים, ענה רבינו ואמר כאשר הגיע יום הפורים, ושואלן ודורשין שלושים יום קודם החג, החלטתי על אף חולשתי, שאגמור עד חג הפסח את כל מסכת פסחים, מרישא ועד סיפא עם תוס' והמהרש"א, וברוך השם שזכיתי לזה, ולעשות סיום המסכתא בערב חג הפסח, וזכות התורה היא שעמדה לי, שקבלתי כוחות עצומים וגדולים, לערוך את ליל הסדר, כראוי וכיאה.

הקדוש התגבר כארי, וישב על השולחן והסיב על מיטת ליל הסדר, וערך את ליל הסדר כהרגלו ברוב השנים וביותר, כשקורא ההגדה בקולו הגדול כארי ישאג, מתובל בדברי תורה בפרד"ס, כאלו היה בריא אולם עד היום ולא ראה חולי מימיו. וכששאלו אותו מהיכן היה לו כוחות הגוף והנפש, לערוך את הסדר בטוב טעם ודעת, ברוב פאר והדר ככל השנים, ואפילו ביותר מכל

רבינו הקדוש בעל המעשה שלום זיע"א

ובא"ב לבל הדברות שלמה מלוצק, היא הייתה זקנתו של רבינו הקדוש בהיותה אם הרבנית מרת חוה ע"ה אם רבינו הקדוש, כששמעה שנכדה נמצא במחנה בעתלית, ובזכרה מימים קדמונים את דקדוקיו הרבים על כל הלכה ודין ומנהג, ובפרט עתה כשמגיע חג המצות, שלחה לו כל מאכלי החג, וכן מצות מצווה עבודת יד, שיוכל לקיים רבינו הקדוש אכילת כזית מצה בהידור רב, ולשאר ימי החג, ועוד כמה וכמה מאכלים, ומלבושים חדשים לכבוד החג, וכך היה סיפק בידי רבינו יכול לקיים הידורו ודקדוקו אפילו בעת צער ומצוק.

על שכמו, דאג שיהיה שם אוכל כשר לאנשי המחנה שלא רצו להיגעל במאכלי פיגולים, וכן הקים בית מדרש לתורה ולתפילה. אך כשהגיע חג המצות, אז ליבו של רבינו הקדוש דאב על שלא יוכל לקיים את חג המצות עם כל ההידורים כבביתו ממש, ובפרט כזית מצה עבודת יד עם כל ההידורים והחומרות מבית אבא לא היה תחת ידו, אלא מצות מכונה ששלחו אנשי הרבנות הראשית, חמלת ה' היתה עליו, בירושלים עיר הקודש גרה זקנתה של רבינו הקדוש, ה"ה הרבנית מרת אסתר פלאם ע"ה, בתו של הגאון האדיר רבי שמואל אהרן ראבין זצ"ל אב"ד קראטשין, ואשת הגאון רבי יצחק פלאם זצ"ל מרביני לעמברג,

סיפר הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זצ"ל בעל האמרי יוסף, על רבינו הגאון הקדוש רבי אלכסנדר סענדר מקאמרנא זיע"א בעל הזכרון דברים, שאמר פעם אחת אחר עבודת קדשו בליל הסדר, שהיה בדחילו ורחימו, מבלי יכולת לתאר עליו גליון, ולסבר האוזן למי שלא ראה מחזה זאת, גודל עבודת קדשו בעת עבודת מצוות היום של ליל הסדר, ובפרט עבודת מצוות עשה של אכילת מצות מצוה, גודל ההתלהבות בעת שברך הברכה על אכילת מצוה, ולאחמ"כ בעת

שמעתי כמה פעמים, מכ"ק אאמו"ר הרה"ק רבי אברהם מרדכי קלינבערג מזאלושיץ זצ"ל, בן בתו של רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה שאמר, שיוכל לומר זאת ולהעיד לפני בית דין של מעלה, שפעם אחת ליל ראשון דחג הפסח, כאשר אמר זקיני רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה, את הברכה על אכילת מצוה, לא ראו צורתו הקדושה איזה רגעים, כי על ידי הברכה של אכילת מצוה, בא להתפשטות הגשמיות ממש.

'כתבי שם' מהרה"ק רבי שם קלינבערג מזאלושיץ הי"ד

מנהגו של זקיני רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה היה שלא לשתות יי"ש בחג הפסח, מחשש חמץ שנתערב בתוך היי"ש, לעת זקנותו, באו חסידים

ליל הסדר שנת תרל"ח אצל רבינו הגאון הקדוש שר בית הזוהר רבי אליעזר צבי מקאמרנא זיע"א בעל הדמשק אליעזר, כשבנינו כשתילי זיתים יושבים על יד שולחנו ועורכים את ליל הסדר בדחילו ורחימו מסובים על שלחן אביהם, והנה קרא אסון בתו של רבינו הקדוש הרבנית מרת פרימט ע"ה אשר רק לפני כשנה חגנו את שמחת נישואיה ברוב פאר והדר, עם

באחד השנים בשנותיו האחרונים, של רבינו הגאון הקדוש רבי חיים יעקב מקאמרנא זיע"א בעל הפרי חיים, היה חודשי החורף קשים מאוד על רבינו הקדוש בבריאות הגוף, כאשר צינים ופחים הכו מבחוץ, אל תוך רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, והיה חלוש מאוד בכל הזמן החורף מיורה ועד מלקוש, אך הנה הגיע חג המצות, הגיע ליל הסדר לילה כיום יאיר, ורבינו

יום רבינו ה' אדר א' ת"ש דרכה רגלו של רבינו הגאון הקדוש רבי שלום מקאמרנא זיע"א בעל המעשה שלום, על אדמת ארץ הקודש, אחרי כמה חדשי הפלגה בדרך לא דרך כאשר מחוץ תשכל חרב, אימת הגרמנים הנאצים ימ"ש שרדפו אחריהם להטביע את הספינה על יושביה, ומחדרים אימה, אימת המחלות והחולי רע מחלות הים ששרצו על אנשי הספינה, אך מאת ה' היתה זאת שרבינו הקדוש ינצל מציפורני הרשעים, למען יישאר שם ושארית לבית קאמרנא להחיותנו כהיום הזה, כשהגיעו אל נמל חיפה, לקחו האנגלים את כל נוסעי הספינה למעצר במחנה בעתלית, רבינו הקדוש שנשא את משא העם

ליל הסדר בלובלין

רבתינו זי"ע בליל הסדר בעל רבינו החוזה בלובלין זי"ע

הקערה שלו, וזה לשון קדשו: כשהייתי בלובלין עם אבי זצ"ל, ילד בן תשע הייתי, וראיתי פני כלפידים, ובעת שפתח הדלת לומר כוונא, ראיתי אש מלהטות על ראשו, ואור נפלא.

והייתי שם על חג הפסח, ובליל שני אחר הסדר, אמר ברוח קדשו, למי אתן הזרוע, ואמר לקרוב שלי, (רבינו היה קרובו, בהיותו לן להרה"ק רבי יעקב קאפיל מליקווע, חותן רבי יעקב משה, חותן רבינו רבי אלכסנדר סענדר מאמרנא, והרבי מלובלין היה בן רבי אליעזר, חתן רבי יעקב קאפיל מליקווע), ולקחו אותי, והעמידני לפניו, ואחר כך החזיר ולא נתן, והחזירו אותי למקומי, ואחר כך אמר למי אתן לקרוב שלי, והעמידני לפניו, והחזיר ולא נתן, ואחר כך אמר בפעם השלישית, ברעדה וברתת דרכו, אתן לקרוב שלי, והעמידני לפניו, והרכין עצמו עלי, ונתן את ידיו עלי, והושיט לי הזרוע, והיה זה לפלא בעיני הצדיקים שישבו שם, כי תנינות הזרוע היה רגיל ליתן לגדולי תלמידיו, להיות מוסמכין בסמיכה, מכוח מרן הרב ישראל בעל שם טוב זי"ע"א.

מגילת סתרים

בספרו הקדוש **מגילת סתרים** כותב רבינו דברים אשר לא כתב בשאר ספריו, וממשיך רבינו ומתאר באופן נפלא ומבהיל את הדברים הנ"ל, וגם שבאותו הלילה ליל הסדר גילה לו הרבי מלובלין שורש יחוד נשמתו, וכה כותב רבינו בלשון קדשו: ואני זכיתי לראותו בחג הפסח, כשהייתי בר תשע, ונסעתי עם אבי לחוג חג הפסח אצלו, וראיתי כמה עניינים נפלאים של רוח הקודש, מדרגות גבוהות ורמות, ועבודתו הנפלאה, במסירת נפש אש שלהבת להבת.

וביום השני בסדר של ליל שני, אחר סיפור ההגדה, לקח הזרוע מן הקערה שלו והושיט לי, ושלושה פעמים החזיר ידו הקדושה ולא רצה לתת לי, עד שהביט ברוח הקדוש עד שורש נשמתו, ונתן לי באימה ויראה כדרכו הקדושה.

והבנתי כוונתו בסוד שורש נשמתו **זרוע הוי"ה** על מי נגלתה' (ישעיה נג א), מה למי"ד אסתלק על כל אתוון, הכי את עתיד לאסתלק על כל בריון, בגין דתסתלק לשמא דיי"י (ע"פ זוהר ח"ג רמ"ו), ובשלושה יודיין אלו יתקיים בך ירום ונשא וגבה מאוד' (ישעיה נב יג), דאינון יברכך יאר ישא (במדבר ו כד-כו), ומבואר אצלנו בדרושים (אוצה"ח מצוה שט, במדבר מא:), שהוא מוח אורא, אשר משם נמשך רוחא דחיי, לעשות לנוקבא כלי, לעוררה אל הזיווג.

ומשם עיקר שורש נפשי יצחק יהודה יחיאל, משרש הארי"י, בקרוב מאוד לקדוש הזה מלובלין (הארי"י, והרבי מלובלין, ורבינו ההיכל הברכה, בשלושתם יש בשמותם השם יצחק). (בראשית כב יז) **וירש זרעך** (גימט' יצחק יהודה יחיאל-רצו) **שער אויביו**. (ויקרא יט לב) **יהדרת פני זקן** (גימט' כני"ל). (בראשית כב יב) **כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה** (גימט' כני"ל). משרש בניהו, איביו, ורב המנונא סבא.

ישראל מלאים במצות כרמון, כבר שלושים יום שואליו ודורשין קודם החג, אך תלמידי רבינו הרבי מלובלין מכינים ליבם ונפשם בהכנה עילאה, להיות על חג הפסח בצילא דמהימנותא בצלו של רבם ומאורם, לשמוע סיפור יציאת מצרים מפה קודש אש להבת שלהבת, לראות עבודת הקודש בלילה שכיום יאיר. גם רבינו הקדוש רבי אלכסנדר סענדר מכין ליבו ונפשו לנסוע אל רבו הגדול, ניבא ולא ידע מה ניבא כי שנה זו היא שנתו האחרונה של רבו, ולקח עמו את בנו יחידו ויקירו חביבו ומחמד עינו **יצחק אייזיק** בטלטולי הדרכים, למען לא יחסר לו המזג שלא יחסר לו עבודת הקודש דליל הסדר מפי רבו הקדוש, שש ושמו בגיל ורנן נסע הבן הקטן עם אביו וילכו שניהם יחדיו כאברהם אבינו ויצחק בנו, והילד הקטן אשר כבור סוד שאינו מאבד טיפה היה, לא הוריד עיניו מלראות פני הצדיק, ולא סר אזנו מלשמוע דברי אלוקים חיים, ויגדל הילד ויגמל ויכתוב הדברים על גליון בספריו הקדושים ממה שראו עיניו באותו ליל הסדר. וכמים הפנים אל הפנים חיבבו הרבי מלובלין, באופן מופלא יותר מהרגלו, יותר משאר התלמידים הבאים בימים שישבו לפניו באותו ליל הסדר, ובאותו שעה רוח קודש וטהרה ממרומים הוריד הרבי מלובלין לילד הקטן **יצחק אייזיק**, אשר עד סוף ימיו עמדה לימינו בהנהגת קדשו, וכתלמיד להרבי מלובלין החשיב עצמו, ובשם מורי רבי מובהק מנחה, בין בתרי ספריו הקדושים.

היכל הברכה ואוצר החיים

רבינו בהקדמתו לחיבורו הגדול חומש **היכל הברכה ואוצר החיים**, כותב על זכירתו הגדולה שזכה להיות בליל הסדר אצל הרבי מלובלין ולקבל מידיו הקדושות את הזרוע שהיה מונח על

לובלין

איה העט שיוכל לתאר עלי גיליון, את שגב גדולתו ורוממותו, של רבינו השרף הנורא רבי יעקב יצחק הורוויץ החוזה מלובלין זי"ע"א, אשר כל גדולי וצדיקי פולין ומחוצה לה, נסעו לשחר פניו הקדושות והמאירות, ליהנות מזיו שכניתו הקדושה, דרך העבודה בתפילה, ובמעשה המצות, לשמוע ממנו דברי אלוקים חיים, דברי תורה מוסר והדרכה בעבודת השם.

בין הצדיקים אשר נסעו אליו היו האחים הקדושים שהאירו את שמי יהדות גאליציע שבמזרח פולין, המכונים בר"ת **במסל"ה**, בני הרה"ק רבי יצחק אייזיק מכפר סאפרין זי"ע"א, ה"ה רבותינו הקדושים רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע"א בעל הצבי לצדיק, רבינו רבי אלכסנדר ס'ענדר מאמרנא זי"ע"א בעל הזכרון דברים, רבי מ'שה מסאמבור בעל התפלה למשה, רבי יששכר ב'עריש מזידיטשוב, ורבי ל'יפא מסאמבור זי"ע"א. אשר לא החסירו כמעט שבת חודש מועד וחג מלהיות בלובלין, משכן ה' מקום אשר השכינה שורה שם, לראות עבודת הקודש בעשיית המצות בהתלהבות ובדביקות, ולשמוע דברי תורה יקרים מפנינים, מפי הלוי העומד על דוכנו, די כשנציץ בספריהם הנ"ל נזכה לראות כתוב עלי גליונות קדשם, דברי התורה ששמעו בהני זמני קדישי, והשאירו לנו אותן לדור אחרון לטעום מעט מצוף דבש זה.

קאמרנא

רבינו הגאון הקדוש רבי אלכסנדר סענדר **קאמרנא** זי"ע"א בעל הזכרון דברים, מגדולי תלמידי הרבי מלובלין, ישב לו בצלו של עולם במחיצת רבו הקדוש, אך דא עקא בן זכר לא היה לו, רבות בשנים הפציר ברבו שיברך אותו שיוזכה

לבן זכר, ואכן לאחר הפצרות מרובות נעתר לו רבו ואמר לו: שיוזכה להוליד בן זכר שיאיר את העולם, אך לא יזכה להיות עמו שנים רבות ביחד, ועוד לפני שיגיע הבן זכר לגיל המצות עליו לעזוב את העולם הזה, ויזרח השמש ויבא השמש קרנו של בנו שיוולד לו, אעפ"כ הסכים רבינו אלכסנדר סענדר לזה.

ביום כ"ה לחודש שבט שנת תקס"ו נולד לו בנו יחידו מחמד עינו רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלוקים מרנא ורבנא רבי יצחק אייזיק **קאמרנא** זי"ע"א, ומיום עמד בנו על דעתו, הכניס אביו בלב בנו יחידו, על גדול הזכייה שזכינו שהשכינה הקדושה שורה בלובלין, וכל הרוצה לבוא ולהשתחוות לפני האדון הוא צדיק הדור ששתל קודשא בריך הוא בכל דרא ודרא, ואביו לא חשך ממנו כול זאת, וכאשר נסע להסתופף בצל רבו לקחו עמו, להיות עמו במחיצתו ולראות אנפי שכניה קדישא.

ליל הסדר בלובלין

שנת תקע"ה היא השנה האחרונה לחיי הרבי מלובלין, חודש ניסן ממשמש ובא, זה עוסק בביעור החמץ, וזה עוסק בהכנת המצות מצוה לכבוד החג, זה בליבון והגעלת וטבילת כלים,

אור חדש על ציון האיר
ששורה טובה לשחורי חסידות!
ראה זה חדש לא היה לעולמים!
בשפתה רבה וחדות הלכ נתנו להודיע כי יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע

נוצר חסד

על מסכת אבות

מהגה"ק איש האלקים ושכנה"א רבי יצחק אייזיק יהודא יחיאל קאמרנא זי"ע במהדורה חדשה מעוקדת ומבוארת בהכפלה.
והוא מפתח גדול להכמת בדרך החסידות וכו' כלולים עיקרים גדולים וחשובים בסודות התורה מבוארים ומפורשים לכל מעין ולומד בדרך פשט באופן שוה לכל נפש, משובב לכ ומאיר עינים

ואלו הם י"א המעלות במהדורת הפאר

- 1] קריית הדרום המוקדמת, תהלה לחסידות לעומת פריש' מיטת מלא
- 2] מסיבת אבות, הוראת המעלה המסוימת, אהבת חסידות, אהבת עמים
- 3] מיקוד בדיקות, עינים משובב לב ומאיר עינים
- 4] תורה פשוטה ויחסי אלו יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע
- 5] תורה פשוטה ויחסי אלו יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע
- 6] תורה פשוטה ויחסי אלו יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע
- 7] תורה פשוטה ויחסי אלו יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע
- 8] תורה פשוטה ויחסי אלו יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע
- 9] תורה פשוטה ויחסי אלו יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע
- 10] תורה פשוטה ויחסי אלו יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע
- 11] תורה פשוטה ויחסי אלו יצא לאור עולם מחדש הספר הנודע

מכון "אור פני יצחק"
תולד ספרי ודפוסים קאמרנא זי"ע
בגושאית כ"ק אדמור"ק קאמרנא שליט"א

הבאתו רבינו בטובלת ספריו:
... ויהי נצל מכל דבר דע ומכל פנע דע, ומחלום ומחשבו, ויהי כותב ספר בידו, וכל טוב, והנחת ויעש חיים לו ולבניו בלי שפת, ובפרט באמונה שלמה אזי ותמלא כסא רבות ויבצע שדור ארבע בראות בני עליו, כדמשה בעונא פיוטא ועינא, בני דזי עיניו הארבע הריש, והכתיב הרי לך ידיו ויהי תחת חיים...

ניתן להשיג בביתנו הודל "עשרת שלום" - קאמרנא
אדמור"ק 48 י.ם. ובטל 052-7645092